

Antik va O'rta asr shifokorlari

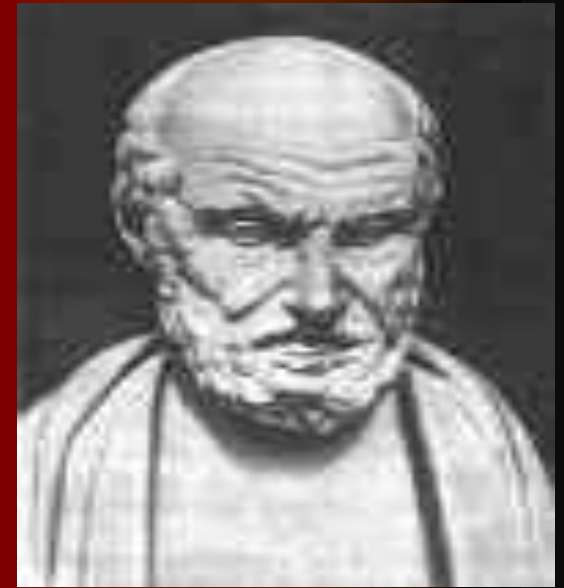
REJA:

- Qadimgi Yunoniston tibbiyoti
- Yunoniston va Rim Tibbiyoti
- Grek Tibbiyoti namoyondalari
- O'sha davrdagi Tibbiyot maktablari

Qadimgi Yunoniston tibbiyoti

- Qadimgi Yunoniston eramizdan oldingi VI—IV asrlarda qator mayda quldorlik davlatlaridan iborat edi. Qadimgi Yunonistondagi o'ziga xos geografik va iqtisodiy sharoitlar madaniyatning rivojlanishida xalqning rolini yanada oshirdi.

- Bu Qadimgi Yunoniston tibbiyotini o'rganishda asosiy tarixiy manba' bu Gomerning «Iliada» poemasidir. asarda asosan yunonlarning eramizdan avvalgi XII asrda (1193-1184 yillar) bo'lib o'tgan Troyan ostonasidagi jang tafsilotlari yoritilgan.

Gippokrat
460-377

Yunoniston va Rim Tibbiyoti

- Yunoniston va Rim Ovro'paning boshqa mamlakatlarga nisbatan siyosiy, madaniy, ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan taraqqiy etgan edi. Ushbu mamlakatlar hududida bir qator faylasuflar, madaniyat, san'at namoyondalari hamda tibbiyot olami vakillari etishib chiqdilar.

- Rivoyatlarda aytilishicha, Akslepiyning otasi Apollon (Quyosh xudosi), onasi Kronida bo'lgan. Asklepiyni dunyoga kelishida onasining qornini yorib olish orqali olganlar. Bu usul hozirda Kesarcha kesish deyiladi. Qadimgi Yunon tasviriy san'atida Asklepiy ilon o'ralib olgan xassaga tayanib turgan keksa yoshdagi kishi sifatida, qizi Higieya esa qo'lida ilon o'ralgan qadah ushlab turgan qiz sifatida tasvirlanadi. Ilon o'ralib olgan qadah tibbiyot ramzi sifatida qabul qilingan.

Grek Tibbiyoti namoyondalari

- Gippokrat eramizdan avvalgi 460-377 yil Koss orolida tug'ilgan. Uning otasi – Geraklid tabib, onasi - Fenarata doya bo'lgan. Gippokrat uylanganidan keyin Afina shahriga ko'chadi. O'sha vaqtlarda Afina fan va madaniyat markazi bo'lgan. U erda ko'plab olimlar, tarixchilar, shoirlar, vrachlar yashaganlar. Bular mashhur tarixchi Gerodot, shoir Pindar, Dramaturglar Sofokl, Evrinid, Aristofan, haykaltaroshlar - Miron, Fidiy, Pachiklet va boshqalarni ko'rsatish mumkin. Jahonda birinchi marta atom nazariyasini kashf etgan Demokritni alohida ta'kidlab o'tish kerak.

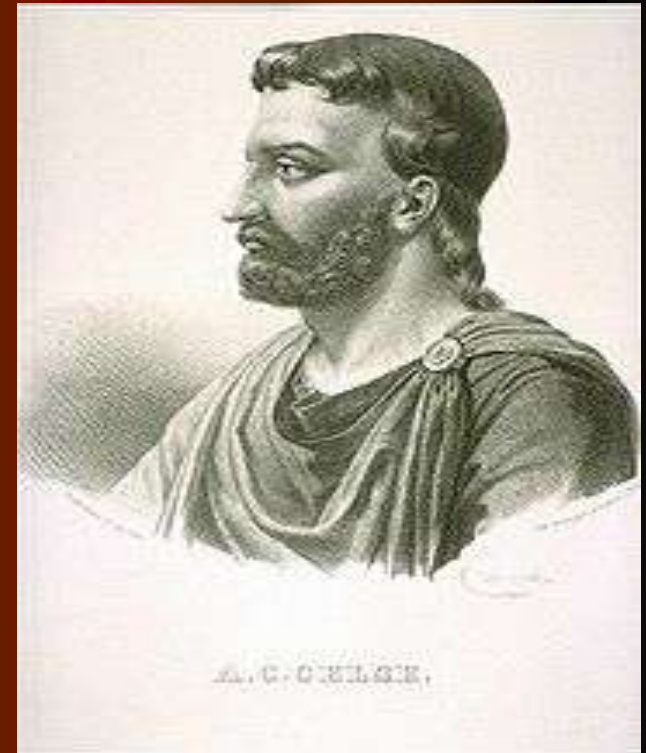
- ***Klavdiy Galen***
(eramizdan oldingi
131-201 yillar). U
Pergam shahrida
arxitektor oilasida
dunyoga kelgan.
Galen falsafa va
tibbiyotni chuqur
o'rgangan.

. Klavdiy Galen
131-201

- . Iskandariyada 9 yil istiqomat qilib, yuksak bilimli tibbiyot olimi darajasiga etdi. Shundan so'ng u o'zining qadrdon shahri Pergamda gladiatorlar maktabida 4 yil davomida tabib sifatida faoliyat ko'rsatgan. Bu holat uning tajribasini ortishida katta turtki bo'ldi.
- 164 yilda Galen Rimga ko'chib kelganidan keyin imperator Mark Avreliy saroyida xizmat qiladi va uning vafotidan so'ng o'g'liga xizmat qiladi.

- ***Korneliy Tsels (taxminan eramizdan oldingi 30 va eramizdagi 40 yillar).*** Yirik faylasuf va tibbuyot namoyondasi bo'lib, o'zidan falsafa, huquqshunoslik, qishloq ho'jaligi, harbiy yo'nalish, tibbiyot sohalariga bag'ishlangan 20 ga yaqin kitob qoldirgan.

Korneliy Tsels

- . Korneliy Tsels tibbiyot atamalariga asos soldi. Jarrohlikga qon tomirlarni bog'lash uchun ligaturani kiritdi, psixiatriyada esa u «deliriy» atamasining muallifi sifatida mashhur. Keng va boy dunyoqarashga ega bo'lgan Tsels o'z ichiga falsafa, huquqshunoslik, qishloq ho'jaligi, harbiy san'at, tibbiyot masalalarini aks etgan «Artes» deb nomlangan yirik entsiklopediyani yaratadi. Ushbu asarning faqatgina tibbiyotga bag'ishlangan 8 ta kitobdan iborat bo'lgan bo'limi («De medicina») saqlanib qolgan.

- ***Lukretsiy Kar (eramizdan oldingi 99—54 yillar).*** Lukretsiy Kar Qadimgi Rimda materializm va ateizmning asosiy namoyondasi edi. Lukretsiyning materialistik atomizmi hamda biologiya va tibbiyotdagi qarashlari uning mashhur «Moddalarning tabiati haqida» poemasida keltirilgan

O'sha davrdagi Tibbiyot maktablari

- ***Kroton maktabi.*** Qadimda Kroton Yunoniston koloniyasi bo'lgan. Ushbu maktab olimlari inson organizmining masalasini aniq ishlab chiqkanlar. Ular asosan faylasuf Anaksimening «hamma narsani havo tashkil etadi» degan fikriga asoslanar edilar. Bu ta'limni tibbiyotga Alkmeon (eramizdan oldingi VI asrda yashab o'tgan) olib kirdi.

- ***Knidos maktabi.*** Ushbu maktabga Evrifon asos solgan. Bu maktabdan bizning davrgacha «Ichki kasalliklar» nomli kitob etib kelgan. Bu maktab vakillari kasalliklar belgilarini sinchiklab o'rganganlar. Ular amaliy tibbiyotga yangi dorilardan ohak, tuproq va sarimsoq piyoz kabilarni kiritdilar. Ular ham «Pnevmatik nazariya» ga asoslanar edilar. Ular faqat «issiqlik» va «sovuqlikni» tan olganlar. Ushbu qarama-qarshilikning muvozanatdagi holatini «kraziya», muvozanatning buzilishini «diskraziya» deb ataganlar.

- ***Koss tibbiyot maktabi.*** Ushbu maktab Koss orolida tashkil topgan. Uning eng yirik vakili Gippokrat bo'lgan. Gippokratni tibbiyotning otasi, deb bilishadi.
- Bu maktab praktik yutuqlarga erishgan. Jarrohlik uslublari yaxshi ishlab chiqilgan bo'lsa-da, Sushruta maktabi darajasiga eta olmagan. Ular churrani davolay olmaganlar va plastik operatsiyalarni bajara bilmaganlar.

FIBERINGZUCHUNRAXMAT